

En kartläggning av prostitutionen på internet i Västerbotten och Norrbotten 2020

Länsstyrelsen
Norrbotten

Länsstyrelsen
Västerbotten

Förord

Mäns våld mot kvinnor är ett allvarligt samhällsproblem. Länsstyrelserna har Regeringens uppdrag att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor och ska inom sina respektive län stödja genomförandet och uppföljningen av regeringens nationella strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor 2017–2026.

Att mäns våld mot kvinnor ska upphöra är ett delmål inom svensk jämställdhetspolitik. Prostitution och människohandel för sexuella ändamål ingår som en form av mäns våld mot kvinnor.

Länsstyrelserna i Norrbotten, Jämtland, Västernorrland och Västerbotten gjorde 2016 och 2017 en gemensam kartläggning av prostitutionen i norra Sverige. Kartläggningen omfattade sökningar på internet samt intervjuer med yrkesverksamma. Kartläggningens primära syfte var att ge en bild av omfattningen och karaktären på prostitutionen i norra Sverige.¹ Under våren 2020 genomförde Länsstyrelserna i Jämtland och Västernorrland en uppföljning av denna kartläggning för dessa båda län. De signaler om förändringar i prostitutionens karaktär som yrkesverksamma i regionen vittnar om samt resultaten från den kartläggning som genomfördes i Jämtland och Västernorrland motiverar även att en uppföljande kartläggning görs i Norrbotten och Västerbotten.

Föreliggande rapport är tänkt att fungera som ett kunskapsunderlag och en lägesbild över efterfrågan på sexuella tjänster och prostitutionens omfattning och karaktär.

1 Länsstyrelserna i Norrbotten, Västerbotten, Jämtland och Västernorrland. Prostitutionen i norra Sverige. En kartläggning av omfattningen i Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland och Jämtland 2017.

Innehåll

Förord	2
1. Bakgrund och genomförande	4
Bakgrund	4
Genomförande	5
2. Prostitution i Norrbotten och Västerbotten	8
Antal annonser och profiler	8
Kön	8
Ålder	10
Nationalitet	10
Kontaktvägar	11
Skyddat eller oskyddat sex	13
Tjänster/typer av övergrepp	14
Incall eller outcall	14
Camshows, filmer och bilder	15
Sugardejting	15
Efterfrågan	18
Slutsatser	20
3. Framgångsfaktorer och utvecklingsområden	22
Stöd för utsatta och förövare	22
Rutiner och arbetssätt	23
Samverkan	23
Förebygga efterfrågan på sexuella tjänster	24
4. Referenslista	25

1. Bakgrund och genomförande

Bakgrund

Utgångspunkten för länsstyrelsernas arbete mot prostitution och människohandel är svensk jämställdhetspolitik och lagen om förbud mot köp av sexuell tjänst.

”Enligt den syn på sexhandel som ligger till grund för svensk jämställdhetspolitik är sexhandeln således en form av manligt våld mot kvinnor och en av de mer extrema uttrycken för en ojämlikhet som tar sig uttryck i att män kan köpa och utnyttja kvinnor och barn och behandla dem som varor.”

SFS 1998:49. Lag om förbud mot köp av sexuella tjänster.

Sedan 1999 är det i Sverige straffbart att köpa sexuella tjänster. Köp av sexuell tjänst är en brottslig handling och regleras i det sjätte kapitlet 11§ i Brottsbalken. Lagen förbjuder tillfälliga sexuella förbindelser som sedan betalas med någon form av ersättning. Efter överträdelse av denna lag kan gärningspersonen dömas till böter eller fängelse i högst ett år. Den som förmår en person som ännu inte fyllt arton år att ha sex mot ersättning döms för köp av sexuell tjänst av barn och detta brott regleras i 6 kap. 9 § BrB. Straffet för den brottsliga handlingen är i dagsläget böter eller fängelse i högst två år. Det är däremot inte straffbart att sälja sexuella tjänster då det inte anses rimligt att kriminalisera den som är utsatt och utnyttjad.

”Prostitution är ett uttryck för ojämlikhet mellan människor där köparen tar sig rätten att utnyttja en annan människas kropp som en vara”

Betänkande av Utredningen av förbud mot köp av sexuell tjänst SOU 2010:49

Definition av prostitution

Socialstyrelsens definition av prostitution är:

Prostitution är när minst två personer köper eller säljer sexuella tjänster mot ersättning (vanligen ekonomisk); vilket utgör en förutsättning för den sexuella tjänsten.²

Ersättningen kan alltså se olika ut och behöver inte utgöras av pengar. Det kan handla om att förövaren upplåter en sovplats, erbjuder skjuts, ger dyra gåvor såsom väskor, klockor, kläder, köper ut alkohol eller droger.

2 SOU 1995:15. Könshandeln.

Genomförande

Prostitutionens omfattning och karaktär samt efterfrågan på köp av sexuella tjänster har kartlagts manuellt genom sökningar på de största escortsidorna samt Sveriges största sugardejtingsida RichMeetBeautiful.

Sökningarna gjordes vid tre olika tillfällen: vecka 23, vecka 26 och vecka 29 år 2020.

I Västerbotten kartlades annonser i Umeå, Vännäs, Nordmaling, Bjurholm, Åsele, Dorotea, Vilhelmina, Storuman, Sorsele, Lycksele, Malå, Norsjö, Skellefteå, Vindeln och Robertsfors.

I Norrbotten kartlades annonser i Arjeplog, Jokkmokk, Gällivare, Kiruna, Pajala, Överkalix, Övertorneå, Haparanda, Kalix, Luleå, Boden, Piteå, Älvsbyn och Arvidsjaur.

Sökträffarna som redovisas består av både profiler och annonser, vilka skiljer sig åt på följande sätt:

- Profiler kännetecknas av att det är en plattform på webben där en individ samlar information om sig själv, bilder och hur andra kan komma i kontakt med vederbörande. Det är ett sätt för individen att presentera sig själv på hemsidan.
- Annonser däremot är mer flyktiga och ofta kopplade till ett flöde som uppdateras med nya annonser löpande. Annonser är ofta kortfattade, inte lika strukturerade och innehåller sällan mer än en bild. Annonserna och profilerna kommer sedan presenteras tillsammans i resultatdelen.

De escortsidor som kartlagt är Rosasidan.ws, Happyescorts.com, Eskort18.net, Xescorts.com, Escort69.se, Sextjejer.com, studentannonser.net och escort46.se. Det är alltså den öppna prostitutionen på internet som kartlagts då dessa sidor inte kräver registrering och inloggning.

När det gäller kartläggningen av annonser på sugardejtingsidan RichMeetBeautiful krävdes dock en registrering.

Vid varje söktillfälle undersöktes annonserna och profilerna utifrån sju indikatorer. Dessa var:

- kön,
- ålder,
- nationalitet,
- skyddat eller oskyddat sex,
- kontaktvägar,
- tjänster/typer av övergrepp,
- incall eller outcall.

Begreppet hbtq, homosexuella, bisexuella, transpersoner och queera personer, innefattar både sexuell läggning och könsidentitet. I de data som presenteras här är det inte möjligt att särskilja dessa åt och därför redovisas de som hbtq-personer. I kartläggningen rör det sig i praktiken om personer som antingen har uppgett att de är bisexuella eller transpersoner. Vi är dock medvetna om att detta är två olika saker, där bisexuell har med sexuell läggning att göra och trans med könsidentitet.

Information om ålder har samlats in i följande grupper: yngre än 18 år, 18–25 år, 26–35 år, 36–45 år, 46–55 år och äldre än 55 år.

De annonser och profiler på escortsidorna där det inte erbjuds sex mot ersättning utan enbart bilder, filmer eller camshows har också kartlagts men redovisas separat. Vi har valt att ta med dessa också då försäljning av bilder, filmer och camshows kan fungera som en inkörsport till utsatthet i prostitution bland annat genom att de som annonserar kan bli kontaktade av män som vill köpa sexuella tjänster.

Att undersöka om incalls eller outcalls erbjuds är intressant då det ger en signal om hur de utsatta helst träffar förövarna. Det kan även ge en fingerisning om var övergreppen sker. Incall betyder att den som erbjuder sexuella tjänster träffas i det egna hemmet eller på en plats som hon själv tillhandahåller. Outcall betyder att de träffas på andra platser som hotell, airBnB, i en bil eller i förövarens eget hem.

Kartläggning av omfattning och karaktär när det gäller efterfrågan på köp av sexuella tjänster har också gjorts. Resultatet av detta presenteras separat.

Kartläggningen gör inte anspråk på att vara heltäckande. Det är den öppna prostitutionen och efterfrågan på internet som kartläggs på ett urval av escortsidor. Och när det gäller sugardejting är det sidan RichMeetsBeautiful som ingår, vilket är den absolut största sugardejtingsidan i Sverige.

Det betyder att den prostitution som förekommer på låsta forum, andra escortsidor eller sociala medier inte omfattas av denna kartläggning. Vi kan alltså utgå ifrån att detta problem är större än vad denna kartläggning visar på.

För att begränsa kartläggningen till aktuellt underlag har urvalet begränsats till de annonser som var högst 1,5 år gamla samt de annonser som inte hade någon information om när de publicerats. På sugardejtingsidan fanns förutom information om när annonserna skapades även information om när annonsören senast var inloggad. Endast de annonser där annonsören varit aktiv det senaste 1,5 året ingår i kartläggningen. Detta utelämnade ett fåtal annonser som var 2–3 år gamla. Kartläggningen räknade inte in dubletter eller annonser och profiler som var äldre än ett och ett halvt år.

Utöver kartläggningen på internet har även ett antal intervjuer med yrkesverksamma genomförts. Detta för att få en fördjupad bild av prostitutionen samt för att visa på arbetet mot prostitution i länen. Följande har intervjuats:

- Regionkoordinator mot prostitution och människohandel i polisregion Nord (hädanefter regionkoordinatorn).
- Representant från Polismyndigheten i Norrbotten.
- Representant från socialtjänsten i Luleå kommun.
- Två representanter från socialtjänsten i Skellefteå kommun.
- En representant från Kast-mottagningen i Umeå kommun.

Covid-19

Vi vet inte om och hur covid-19 har påverkat efterfrågan på köp av sexuella tjänster eller omfattningen och karaktären på prostitutionen. Enligt regionkoordinatorn har andelen kvinnor från andra länder utsatta i prostitution och människohandel för sexuella ändamål minskat i de båda länen den senaste tiden. Under sommaren och hösten 2020 har annonser med utländska kvinnor publicerats ungefär en gång i månaden, vilket är en minskning mot tidigare då det ofta var flera annonser i veckan. Detta bör rimligen leda till att de lokala kvinnor som annonserar har fått en större kundkrets. Dessutom kan det innebära för de utländska kvinnor som faktiskt kommer till Norrbotten och Västerbotten att de hamnar i en än mer utsatt situation då männen väljer bort kvinnor från andra länder med anledning av Covid-19 och smittorisken. Det betyder att de utländska kvinnorna kan då bli tvungna att ta större risker för att få kunder. Kvinnorna riskerar då att utsättas för mer våld, kränkningar och förnedring av förövarna. Covid-19 gör även resor tillbaka till hemländerna besvärligare och kvinnorna kan hamna i mycket svåra situationer. Vi kan också konstatera att pandemin inte har gjort att vi ser någon minskning gällande efterfrågan på köp av sexuella tjänster.

2. Prostitution i Norrbotten och Västerbotten

Resultatet från sökningarna på escortsidorna presenteras utifrån valda indikatorer. Resultatet från sökningarna på sugardejtingsidan samt sökningarna gällande annonser med filmer, bilder och camshows liksom resultatet från sökningarna gällande efterfrågan på köp av sexuella tjänster presenteras under egna rubriker.

Antal annonser och profiler

I kartläggningen hittades som mest 194 unika och aktuella annonser och profiler riktade mot Västerbotten- och Norrbottens län. Variationen i antal var marginell mellan de tre olika söktillfällena, men visar på en viss ökning i båda länen från den första till den sista sökningen. Flest antal annonser och profiler hittades i Västerbotten, 115 stycken, vid det andra söktillfället. Förändringen i resultaten visar på en rörlighet bland annonsörerna och att det kan tillkomma och försvinna annonser.

Annonser	Västerbotten	Norrbotten
Sökning 1	104	72
Sökning 2	115	79
Sökning 3	105	79

Kön

Länsstyrelsernas tidigare kartläggningar³ visar ett tydligt resultat att majoriteten av dem som annonserar uppger att de är kvinnor, därefter män och slutligen hbtq-personer. Även i denna kartläggning uppger en klar majoritet av annonsörerna som erbjuder sex mot ersättning i båda länen att de är kvinnor. I Västerbotten är det fler som uppger sig vara hbtq-personer än vad det är som uppger sig vara män. Medan i Norrbotten är det fler som uppger sig vara män än vad som uppger sig vara hbtq-personer.

3 Länsstyrelserna i Norrbotten, Västerbotten, Jämtland och Västernorrland. Prostitutionen i norra Sverige. En kartläggning av omfattningen i Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland och Jämtland 2017 och Länsstyrelserna i Jämtland och Västernorrland. 2020. Samtycke till salu? En kartläggning av prostitutionen i Jämtland och Västernorrland 2020.

Som mest (vid den tredje sökningen) var det i Västerbotten 89 procent som uppgav att de var kvinna (9 procent att de var hbtq-person och 2 procent att de var man). I Norrbotten var det som mest (vid det tredje söktillfället) 87 procent som uppgav sig vara kvinna (9 procent man och 4 procent hbtq-person).

Västerbotten	Kvinnor	Män	Hbtq-personer
Sökning 1	70	6	8
Sökning 2	82	5	8
Sökning 3	74	2	7

Norrbotten	Kvinnor	Män	Hbtq-personer
Sökning 1	46	7	4
Sökning 2	59	6	3
Sökning 3	55	8	3

Många myndigheter och andra organisationer som på olika sätt arbetar med frågor som rör prostitution vittnar om att majoriteten av de utsatta i prostitution är kvinnor⁴. Även yrkesverksamma som jobbar mot prostitution i Norrbotten och Västerbotten uppger att de i huvudsak träffar kvinnor. Denna bild bekräftas av den här kartläggning där i snitt 85 procent av de som annonserar uppger att de är kvinnor.

Det finns studier som visar att unga hbtq-personer har större erfarenhet av både sexuell exploatering på internet och av prostitution än andra ungdomar. Det är inte resultatet i den här kartläggningen. Däremot är andelen som uppger sig vara hbtq-personer i Norrbotten och Västerbotten, i genomsnitt 7 procent, högre än i Jämtland och Västernorrland, i genomsnitt 3 procent. Det skulle kunna vara så att prostitution med utsatta hbtq-personer bedrivs på andra forum samt att dessa personer kan vara underrepresenterade bland dem som söker hjälp varför vi varken fångar upp dem i kartläggningen eller att de yrkesverksamma möter dem i någon större utsträckning.

4 Regeringskansliet. (2018). Handlingsplan mot prostitution och människohandel - Bilaga till regeringsbeslut (2018-02-08 nr II:1). Stockholm: Socialdepartementet.

Ålder

Resultatet visar på ett brett åldersspann med personer från 18 år upp till 60 år. Sett till båda länen är en klar majoritet i åldern 18–35 år. I Västerbotten utgör åldersgrupperna 18–25 och 26–35 år de största åldersgrupperna. Därefter minskar antalet annonsörer gradvis ju äldre annonsörerna blir. I Norrbotten är det åldersgruppen 18–25 år som är den största. Antalet minskar sedan med åldern. Det är alltså framförallt unga vuxna som är utsatta i prostitution.

Västerbotten	< 18	18–25	26–35	36–45	46–55	> 55	Ospec.
Sökning 1	0	38	33	8	2	3	0
Sökning 2	0	39	41	9	2	4	0
Sökning 3	0	34	36	9	2	2	0

Norrbotten	< 18	18–25	26–35	36–45	46–55	> 55	Ospec.
Sökning 1	0	31	16	8	1	1	0
Sökning 2	0	34	17	15	1	1	0
Sökning 3	0	37	18	11	1	0	0

På de flesta escortsidorna är det inte tillåtet för personer under 18 år att annonsera och vi har i den här kartläggningen inte funnit någon annons eller profil där den utsatta uppger sig vara under 18 år och erbjuder sex mot ersättning. Det är dock viktigt att komma ihåg att det är den ålder som uppges, vi kan inte bortse från att den utsatta kan vara både yngre eller äldre.

Nationalitet

En klar majoritet av de som annonserar uppger att de har svenskt ursprung. I länsstyrelsernas tidigare kartläggningar uppgav en majoritet att de hade utländskt ursprung, framförallt uppgavs ursprung från andra länder i Europa. Att merparten uppger att de har svenskt ursprung är alltså en stor förändring. Denna förändring syns även i kartläggningen i Jämtland och Västernorrland från våren 2020 där 80 % i Jämtland uppgav att de var svenskar och i Västernorrland var motsvarande siffra 95 %. Denna bild stöds även av de yrkesverksamma i regionen och de menar, utifrån sina erfarenheter av att jobba i regionen, att merparten av dessa i huvudsak unga kvinnor utsatta i prostitution kan antas tillhöra lokalbefolkningen.

För Västerbotten del var det som mest 98 procent (82 personer) som uppgav att de hade svenskt ursprung (vid den första sökningen). Som minst var andelen 94 procent.

I Norrbotten var det som mest 96 procent (65 personer) som uppgav svenskt ursprung (andra sökningen) och som minst 94 procent.

Västerbotten	Sverige	EU	EES	Annat
Sökning 1	82	1	0	1
Sökning 2	89	4	0	2
Sökning 3	79	4	0	0

Norrbotten	Sverige	EU	EES	Annat
Sökning 1	54	1	0	2
Sökning 2	65	2	0	1
Sökning 3	63	2	0	1

Kontaktvägar

På de kartlagda hemsidorna uppmanar de flesta i sina annonser till en första kontakt via Kik, meddelanden på den aktuella hemsidan, Skype, Snapchat, WhatsApp och Wickr. Vid den första sökningen visade resultatet att i 76 annonser (90 %) i Västerbotten erbjöds kontakt via någon av de ovan nämnda kommunikationsverktygen. Det var nio personer (11 %) som erbjöd kontakt via mejl, nio personer (11 %) via mobilnummer. Sju personer (8 procent) använde flera kommunikationssätt. Sökningarna i Norrbottens län visade upp ett liknande resultat där det i 55 annonser erbjöds (96 %) kontakt via ovan nämnda kommunikationsverktyg, tio annonser (18 %) via mejl, 6 annonser (11 %) via ett mobilnummer och i 10 annonser (18 %) uppgavs flera kommunikationssätt. Även i den andra och tredje sökningen var dessa kontaktvägar de vanligast förekommande.

Oftast används alltså digitala plattformar för att kommunicera och skapa kontakt mellan den utsatta och förövaren. Den vanligaste kommunikationsvägen är Kik. Det är en meddelande-app som enligt den egna hemsidan framförallt riktar sig till ungdomar. Kik ställer inget krav på att du lägger till personliga uppgifter i samband med att du skapar en användare (något många andra appar har). Det enda du behöver göra är att välja ett användarnamn och dela detta med den du vill chatta med. Detta gör Kik till ett anonymt forum vilket kan vara en av anledningarna till att så många använder sig av den. En annan app som används av ett fåtal som kommunikationsväg är Wickr. Wickr är lättillgänglig och samtidigt är informationen i appen krypterad och det är svårt för polisen att hitta information i appen.

Västerbotten	Mobiltelefon	Mejl	Annat	Fler alternativ
Sökning 1	9	9	76	7
Sökning 2	7	7	88	7
Sökning 3	6	9	76	8

Norrbotten	Mobiltelefon	Mejl	Annat	Fler alternativ
Sökning 1	6	10	55	10
Sökning 2	7	5	61	5
Sökning 3	7	11	57	6

Skyddat eller oskyddat sex

I de flesta annonserna framkommer inte om personen erbjuder skyddat eller oskyddat sex. I drygt 70 procent av annonserna nämns inte skyddat eller oskyddat sex. I omkring 20 procent av annonserna uppges att enbart skyddat sex erbjuds. I drygt fem procent av annonserna erbjuds både oskyddat och skyddat sex. Den största skillnaden mellan länen var framförallt att det var fler annonser i Västerbotten där krav ställdes på skyddat sex än vad det var i Norrbotten.

En viktig iakttagelse var att i många annonser där det stod att det erbjöds samlag med kondom även erbjöds samlag utan kondom till en extra kostnad, ofta mellan 100 och 500 kronor. Att ha samlag utan skydd har i de här fallen blivit en tjänst som förövarna är beredda att betala extra för att få. I en del annonser står det att samlag med kondom erbjuds men samtidigt oralsex utan kondom, även detta till en extra kostnad.

Västerbotten	Skyddat	Oskyddat	Båda	Ej omnämnt
Sökning 1	18	0	5	67
Sökning 2	19	0	6	70
Sökning 3	18	1	4	60

Norrbotten	Skyddat	Oskyddat	Båda	Ej omnämnt
Sökning 1	1	0	4	52
Sökning 2	5	2	5	56
Sökning 3	4	0	4	58

Tjänster/typer av övergrepp

I vissa annonser specificerades och presenterades olika tjänster/typer av övergrepp. Det kunde vara allt ifrån olika former av vaginalt, oralt och analt samlag till dominans, striptease, trekant, och kinky sex. I några annonser fanns även erbjudanden om girlfriend experience, gruppsex och rollspel som exempelvis att agera skolflicka, styvsyster eller ha en pappa/dotter relation. I en del annonser fanns erbjudanden om olika former av fetischer utifrån förövarens önskemål och i några enstaka annonser fick förövarna erbjudanden om att förnedra individen. Det gavs även exempel på olika former av förnedring såsom att sitta på ansiktet, fetischer, sexuell posering, knifeplay, golden shower, gagging, bondage, hårt sex och lätt smisk. Gemensamt för alla annonser är att det erbjuds många olika och anpassbara tjänster/typer av övergrepp. I många fall finns även utrymme för diskussion och anpassning utifrån förövarens önskemål.

Incall eller outcall

I både Västerbotten och Norrbotten blir det tydligt att de flesta inte uppger var de vill träffas i annonserna men utav dem som påtalat detta är det en klar majoritet som endast gör outcalls. Ett fåtal annonsörer skriver att de endast gör outcalls och att de gör det för sin egen personliga säkerhet. En anledning till att de flesta väljer att göra outcall istället för incalls skulle också kunna vara att de inte vill väcka uppmärksamhet i området där de bor och istället väljer de att åka iväg och träffa sexköparen på annan plats.

Västerbotten	Incall	Outcall	Båda	Ej omnämnt
Sökning 1	8	24	6	46
Sökning 2	3	25	8	59
Sökning 3	6	21	7	50

Norrbotten	Incall	Outcall	Båda	Ej omnämnt
Sökning 1	7	7	1	42
Sökning 2	3	12	5	48
Sökning 3	6	9	2	48

Camshows, filmer och bilder

När vi pratar om prostitution handlar det om sexuella tjänster mellan minst två personer där förövaren ger den utsatta någon form av ersättning. I den här kartläggningen hittade vi annonser där det utöver sexuella tjänster även erbjuds camshows, att köpa använda underkläder eller använda sexleksaker, bilder, sexchatt, förnedring, söker en paypig eller moneyslave, agerar domina, utför dildo-gagging med slem och kräks, erbjuder fotfetisch, bilder på kiss och bajs med mera. Detta innebär att personerna som annonserar utför sexuella handlingar på sig själva i syfte att tillfredsställa en motpart och att det utgår en ersättning för detta. Det rör sig dock inte om köp av sexuell tjänst om en person köper sexualiserade filmer, bilder eller camshows av en person. Det kan dock bli aktuellt med andra brott om personen som säljer onlinetjänster är under 18 år och alltså ett barn. Då kan det handla om poseringsbrott och i vissa fall våldtäkt mot barn.

Resultatet från de tre sökningarna i Västerbotten visar ett 20 tal annonser som erbjuder bilder, filmer och camshows. Det är svenska kvinnor och majoriteten är i åldern 18–25 år. I någon enstaka annons uppges åldern till 26–35 år eller 36–45 år. Ingen är över 45 år. I Norrbotten finns det mellan 11 och 15 annonser som erbjuder bilder, filmer och camshows. De uppger att de är svenska kvinnor majoriteten är i åldern 18–25 år. Någon enstaka kvinna uppger att hon är i åldern 26–35 eller 36–45 år. I kartläggningen fann vi en tjej som utgav sig för att vara minderårig. I annonsen erbjuder tjejen försäljning av bilder samt filmer och agerar domina.

De allra flesta använder sig av kommunikationsvägen KiK men några få använder Skype, Wickr eller Viber. Några få vill ha mejlkontakt. I Västerbotten ville ingen bli kontaktad via mobiltelefon. I Norrbotten var det några enstaka som ville bli kontaktas via mejl och mobiltelefon.

Det finns en uppenbar risk att de som enbart erbjuder bilder, filmer och camshows kan bli kontaktade av förövare som avser köpa sexuella tjänster och att sådan annonsering därmed kan utgöra inkörsport till en utsatthet i prostitution.

Sugardejting

Sugardejting är ett fenomen som egentligen har funnits länge men som via de profilerade sugardejtingsidorna har fått en infrastruktur som gjort att fenomenet kunnat växa och fört upp det på den offentliga dagordningen.⁵ I USA lanserades den första sugardejtingsajten år 2006. I Sverige slog fenomenet igenom på bred front år 2017 i och med att den första svenska sugardejtingsajten, RichMeetsBeautiful, lanserades vilket också är den största sajten i Sverige.

5 Gunnarsson Lena. 2020. Föreläsning för länsstyrelserna om sugardejting.

Konceptet "sugardejting" så som sajten Richmeetsbeautiful förmedlar det är ett kontraktliknande arrangemang mellan en "sugarbaby" och en "sugardaddy" (och i vissa fall även en "sugarmama").

Sugardejting bygger bland annat på en strukturell ojämlikhet vad gäller kön och ekonomi vilket tydligt syns i hur mannen/sugardaddy förväntas vara resursstark och etablerad och ge gåvor till kvinnan/sugarbaby som i sin tur förväntas vara vacker, ung och finnas tillgänglig för mannen. Så här beskriver RichMeetsBeautiful (2020) om själva, begreppen sugardaddy och sugarbaby:

"Sugardaddies är förmögna, etablerade gentlemän som kanske redan har en fru och familj, dock, en hektisk livsstil och år av äktenskap betyder att gnistan och magi är allt annat än borta [sic]. Sugarbabies brukar förstå att deras Sugardaddy inte är ute efter att ersätta sin fru och barn, men letar efter någon vacker att skämma bort och dela sin lediga tid med. En Sugarbaby är en vacker ung dam som är värd sin vikt i guld. Hon vill glädja sin Sugardaddy genom att vara tillgänglig för honom, förgylla hans lediga tid och dela hans lyxiga livsstil. Hon vill lära av honom och öka sin kunskap om livet, affärer, kultur och mer - samtidigt som hon får lite fickpengar för att betala av sina studieskulder eller kreditlån."

Från sajten RichMeetBeautiful

Vid det första söktillfället fann vi totalt 96 annonser, 51 annonser i Västerbotten län och 45 annonser i Norrbottens län. Vid den andra sökningen återfanns 57 annonser i Västerbotten och 49 i Norrbotten och vid den tredje sökningen fann kartläggningen 59 annonser i Västerbotten samt 50 annonser i Norrbotten. Antalet annonser har alltså ökat något från första till sista söktillfället.

Det var en större geografisk spridning bland annonser på RichMeetsBeautiful än på escortsidorna, personerna som annonserade uppgav sig komma från fler olika orter i de båda länen.

Resultatet visar att majoriteten av de som ligger ute med annonser på sugardejtingsidorna är kvinnor, i genomsnitt är det 87 procent i båda länen som är kvinnor. I kartläggningen hittades ingen annonsör som uppgav sig vara man. 13 procent uppgav att de var transpersoner eller bisexuella. Det innebär att andelen hbtq-personer som annonserar på sugardejtingsidan är högre än på de traditionella escortsidorna.

Annonser	Västerbotten	Norrbotten
Sökning 1	51	45
Sökning 2	57	49
Sökning 3	58	50

Västerbotten	Kvinnor	Män	Hbtq-personer
Sökning 1	45	0	6
Sökning 2	50	0	7
Sökning 3	49	0	9

Norrbotten	Kvinnor	Män	Hbtq-personer
Sökning 1	39	0	6
Sökning 2	43	0	6
Sökning 3	43	0	7

Även på sugardejtingsidan förekommer ett brett åldersspann, 18 år upp till 45 år. Det vanligaste är dock att personen uppger sig vara i åldern 18–25 år. Vi kan dock konstatera att andelen yngre är större här än på de traditionella escortsidorna.

I Västerbotten var 30 personer (71 %) mellan 18 och 25 år medan 10 personer (24 %) var mellan 26 och 35 år medan 2 personer (5 %) var i åldrarna 36 till 55 år. I Norrbotten var 80 personer (64 %) mellan 18 till 25 år medan 32 personer (25 %) var i åldrarna 26 och 35 år och 14 personer (11 %) var mellan 36 och 55 år.

Västerbotten	< 18	18–25	26–35	36–45	46–55	> 55	Ospec.
Sökning 1	0	34	12	3	1	2	0
Sökning 2	0	36	13	4	1	3	0
Sökning 3	0	35	14	4	1	3	0

Norrbotten	< 18	18–25	26–35	36–45	46–55	> 55	Ospec.
Sökning 1	0	28	6	6	4	1	0
Sökning 2	0	26	10	6	6	1	0
Sökning 3	0	28	8	7	6	1	0

Efterfrågan

Fokus i den här kartläggningen har hittills legat på dem som är utsatta i prostitution i Norrbotten och Västerbotten. Samtidigt vet vi att prostitutionen som fenomen är driven av efterfrågan. Omfattningen och karaktären på prostitutionen säger något om hur efterfrågan ser ut. Det säger något om hur många män i Norrbotten och Västerbotten som är beredda att begå en brottslig handling och köpa sexuella tjänster och det säger något om vad det är dessa män vill ha när de gör detta. I kommande avsnitt flyttar vi fokus till dessa män och den efterfrågan på sexuella tjänster som de står för.

”Söker en ung tjej som tänder på att vara en äldre mans hora. Undergiven, gilla analt och sperma i ansiktet är plus i kanten.” Man 41 år

Kartläggningen visar tydligt att efterfrågan på sexuella tjänster är stor i Norrbotten och Västerbotten.

I första sökningen hittades 2068 annonser med män som alla kunde tänka sig betala för sexuella tjänster. I Västerbotten återfanns 1059 annonser och i Norrbotten fanns 1009 annonser.

Vid andra sökningen figurerade 1038 annonser i Västerbotten och 981 annonser i Norrbotten. Den tredje och sista sökningen visade 1050 annonser i Västerbotten och 990 annonser i Norrbotten.

Detta kan vi jämföra med att i sökningen på annonser där sex mot ersättning erbjuds hittade vi som mest 194 annonser. Det är alltså ungefär 10 gånger fler annonser som efterfrågar sexuella tjänster än vad det är annonser som erbjuder sex mot ersättning. Resultatet ligger i linje med den kartläggning som gjordes i Jämtland och Västernorrland våren 2020. Resultatet visar vidare att efterfrågan är konstant över tid och att de flesta män efterfrågar unga kvinnor i åldrarna 18–35 år.

Det är viktigt att komma ihåg att det inte är alla förövare som lägger upp annonser och profiler. De behöver inte göra detta utan kan välja att enbart svara på de annonser som erbjuder sexuella tjänster. Det är också bara på en av escortsidorna som ingår i kartläggningen som det är möjligt att göra sökningar på efterfrågan. Därtill ingår enbart öppna sidor i kartläggningen.

Efterfrågan	Sökning 1	Sökning 2	Sökning 3
Västerbotten	1059	1038	1050
Norrbotten	1009	981	990

”Har ni knullat henne gubbar? Man 37 år

Det är vanligt förekommande att männen på escortsidorna kommenterar och refererar de kvinnor som de har träffat och utsatt för övergrepp. Männen rankar kvinnorna efter hur väl hon har lyckats tillfredsställa hans egna önskemål. De kan även rekommendera en kvinna till andra och skriva vad han specifikt tyckte var bra med just henne.

”Hon är en söt, ung blondin som gillar sex. Jag har träffat henne flera gånger och varit väldigt nöjd.” Man 41 år

Männen som köper sexuella tjänster det är vem som helst, säger den polis vid polismyndigheten i Umeå som jobbar med prostitutionsärenden, om de män han möter i sitt jobb. Ofta har de ett ordnat liv med jobb, förhållande och barn. Den största gemensamma nämnaren är att de är män.

”Träffat henne flera gånger hon är mycket trevlig våt trång och skön. Superskön att knulla anal.” Man 72 år, kommenterar 23 årig tjej.

I Umeå och i Skellefteå ligger två av Sveriges KAST-mottagningar som tar emot personer som köper sexuella tjänster för behandling. Och är ett led i att bekämpa mäns våld mot kvinnor. Både personalen vid KAST i Umeå och den polis som arbetar med prostitutionsärenden vid Polismyndigheten i Umeå uppger att en majoritet av de förövare som de möter är storkonsumenter av pornografi. Detta betyder inte att alla som tittar på pornografi köper sexuella tjänster men de ser ett tydlig samband här.

Slutsatser

Kartläggningen visar tydligt att efterfrågan på sexuella tjänster är stor i Norrbotten och Västerbotten. Över 2000 män annonserar om att de vill köpa sexuella tjänster i de båda länen. **Det är alltså ett stort antal män som annonserar på öppna sidor på internet att de är beredda att begå en brottslig handling, att köpa sexuella tjänster. De flesta män efterfrågar unga kvinnor i åldrarna 18–35 år.** Detta kan jämföras med att i kartläggningen hittades som mest 194 annonser där sexuella tjänster erbjuds. **Det är alltså ungefär 10 gånger fler annonser som efterfrågar sexuella tjänster än vad det är annonser som erbjuder sexuella tjänster.**

I Västerbotten dömdes 24 personer för brotten köp av sexuell tjänst och försök till köp av sexuell tjänst under 2019. Motsvarande siffra för Norrbotten var 5 personer.⁶

Kartläggningen visar vidare att det framförallt är kvinnor från Sverige i åldern 18–35 år som är utsatta för prostitution i Norrbotten och Västerbotten. Denna bild stöds även av de yrkesverksamma i regionen och de menar, utifrån sina erfarenheter av att jobba i regionen, att merparten av dessa i huvudsak unga kvinnor utsatta i prostitution kan antas tillhöra lokalbefolkningen. Detta är en stor förändring i jämförelse med den kartläggning som Länsstyrelserna gjorde 2017 där merparten av de utsatta kom från andra länder än Sverige.

Ett stort antal lokala personer i Norrbotten och Västerbotten, framförallt unga kvinnor, befinner sig alltså i utsatthet. I snitt var det 85 procent av de som annonserade som uppgav att de var kvinnor. Många av dem är unga vuxna. Det är också en viktig slutsats med tanke på att det ställer andra krav på hur de yrkesverksamma behöver jobba.

Oftast används olika digitala plattformar för att kommunicera och skapa kontakt mellan den utsatta och förövaren. Den vanligaste kommunikationsvägen är Kik. I de flesta annonserna framkommer inte om personen erbjuder skyddat eller oskyddat sex. En viktig iakttagelse var att i många annonser där det stod att det erbjöds samlag med kondom även erbjöds samlag utan kondom till en extra kostnad, ofta mellan 100 och 500 kronor. Att ha samlag utan skydd har i de här fallen blivit en tjänst som förövarna är beredda att betala extra för att få.

Prostitutionens karaktär är efterfrågestyrd. Det som annonseras är det som förövarna vill ha. När det i annonser finns erbjudanden om till exempel att agera skolflicka, styvsyster eller pappa/dotter relation är det alltså för att detta är något som förövarna efterfrågar.

6 Sveriges radio. Kartläggning av hur många som lagförts och dömts för brotten köp av sexuell tjänst och försök till köp av sexuell tjänst i Sverige under 2019. Våren 2020.

Även på sugardejtingsidan var majoriteten av dem som annonserar kvinnor, i genomsnitt är det 87 procent i båda länen som är kvinnor. Det var 13 procent som uppgav att de var transpersoner eller bisexuella. Det innebär att det procentuellt sett är fler hbtq-personer som annonserar på sugardejtingsidan än på de traditionella escortsidorna. Det vanligaste är att kvinnorna och hbtq-personerna uppger sig vara i åldern 18–25 år. Andelen yngre är större här än på de traditionella escortsidorna.

Vi ser i kartläggningen att det förekommer annonsering av tjänster, som till exempel camshows, filmer och bilder (tjänster som omfattas av begreppet kommersiell sexuell exploatering) på de sidor som vi har undersökt. Vi vet också att dessa sidor inte är det främsta forumet utan att det finns särskilda forum för detta så som till exempel scandalbeauties, sinnergirl och onlyfans. Dessa plattformar riktar ofta in sig på att få unga tjejer att lägga upp lättklädda bilder och utföra sexuella handlingar på sig själva, i många fall av grov karaktär. Vi vet inte idag hur utbrett detta fenomenen är i Norrbotten och Västerbotten. Gränsen mellan kommersiell sexuell exploatering och pornografi är flytande, liksom dessa båda fenomenens gränser mot prostitution som vi kan se i denna kartläggning där kommersiell sexuell exploatering förekommer på de escortsidor som ingår i denna kartläggning. Det är i stor utsträckning samma personer som riskerar att utsättas. Vi ser också att det finns en efterfrågan i länen på både köp av sexuella tjänster och köp av tjänster så som till exempel filmer och bilder.

Vi konstaterar att samlag utan skydd har blivit en tjänst som förövarna är beredda att betala extra för att få. Samlag och andra sexuella tjänster utan skydd är allvarligt med tanke på könssjukdomar och oönskade graviditeter. **Dessutom blir det tydligt att det skydd som de utsatta har försökt sätta upp går att förhandla bort och att män väljer att betala för att gå över ytterligare en gräns, de väljer att med pengar köpa bort de utsattas skydd och säkerhet.**

3. Framgångsfaktorer och utvecklingsområden

Både Norrbotten och Västerbotten är till ytan stora län med flertalet kommuner som är befolkningsmässigt små men geografiskt stora. De långa avstånden utgör en utmaning i arbetet med att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor inklusive prostitution och människohandel för sexuella ändamål. De flesta kommuner saknar samordnare på strategisk nivå för dessa frågor, personalomsättningen är stor inom tex socialtjänst, tillgången till specialiserade stödverksamheter saknas i större delen av länen.

Stöd för utsatta och förövare

I den kartläggning som länsstyrelserna i norrlänen gjorde 2017 pekas på behovet av stödverksamheter dit både personer utsatta i prostitution och förövare/köpare av sexuella tjänster kan hänvisas. I Västerbotten kan vi se att det i och med att KAST-mottagningar har öppnat både i Umeå och Skellefteå har skett en avsevärd förbättring gällande stödverksamheter för förövare. Det finns dock behov av ytterligare insatser. I och med det framgångsrika arbetet i Umeå med att lagföra män som köper sexuella tjänster och att de män som grips och lagförs erbjuds stöd via KAST-mottagningen så ser Umeå kommun en stor efterfrågan med kö till mottagningen. De män som söker stöd vid mottagningen kommer både från Umeå kommun och andra kommuner.

Sedan ett par år tillbaka tar samtliga centrumbildningar, Centrum mot våld i Luleå, Skellefteå och Umeå, emot personer utsatta i prostitution. Detta måste ses som en positiv utveckling vad gäller stödet till utsatta. Det är dock viktigt att påpeka att dessa centrumbildningar i första hand kan ses som kommunala enheter och inte länsövergripande. De kvinnor som regionkoordinatorerna möter är många gånger i behov av mer avancerat stöd än det som Centrum mot våld erbjuder, de kan till exempel vara i behov av genomgripande traumabehandling. I Umeå har Region Västerbotten haft en av få specialistmottagningar i landet för personer utsatta för sexuellt våld och våld i nära relation, ASTA-mottagningen. Regionkoordinatorerna möter många kvinnor utsatta i prostitution vars uttalade målsättning är att få komma till ASTA-kliniken för specialistbehandling. Här råder det osäkerhet om den specialistkompetens som har byggts upp inom ASTA-teamet kommer att fortleva liksom möjligheten till högspecialiserad behandling för våldsutsatta i och med den omorganisering som genomförs inom Region Västerbotten.

Informationen till utsatta om var stöd och hjälp finns att få behöver generellt sett förbättras, till exempel den information som finns på kommunernas hemsidor.

Rutiner och arbetssätt

I dagsläget har delar av Västerbotten och Norrbotten framförallt i Umeå, Luleå och Skellefteå kommuner en väletablerad uppsökande verksamhet som bedriver både bevakning och spaning på olika internetforum. Ofta leder den uppsökande verksamheten till att män grips och lagförs på platsen efter att de begått brottet.

I Skellefteå kommun har socialtjänsten implementerat rutiner för socialtjänstens handläggning av ärenden som rör prostitution och människohandel. Likaså i Umeå.

Prostitutionens karaktär är i ständig förändring. Den grova brottsligheten försöker hela tiden hitta nya sätt att bedriva sin verksamhet ostört. Ett fenomen som yrkesverksamma i Norrbotten och Västerbotten har sett komma den senaste tiden är på kallade fiskannonser. Det är gamla annonser som legat inaktiva länge och som den grova brottsligheten som jobbar i nätverk och reser runt med kvinnor utsatta i prostitution använder sig av. Via annonserna samlar de på sig potentiella köpare och skapar kundlistor. När de har en tillräckligt lång lista tar de bort annonsen och skickar en kvinna till området där de har lokaliserat en efterfrågan. När kvinnan anländer till orten tar hon kontakt med männen på kontaktlistan och på så sätt går verksamheten under radarn. Detta är ett exempel på hur föränderlig och rörlig prostitutionen är samt hur komplext det är att jobba mot prostitution. Och hur arbetssätten hela tiden behöver utvecklas och anpassas.

Kunskapsutveckling och säkrande av spetskompetens inom olika myndigheter är en viktig förutsättning för ett effektivt och adekvat arbete. Utsatthet i prostitution måste erkännas som en självklar social utsatthet och prioriteras av ansvariga myndigheter så som polismyndighet och socialtjänst. Det är viktigt att de yrkesverksamma som kommer i kontakt med människor utsatta i prostitution får kunskap och stöd i sitt arbete. Vi ser att det finns behov av utbildning av yrkesverksamma inom socialtjänsten i både Norrbotten och Västerbotten för att dessa ska ha förutsättningar att se utsattheten, utreda och ge stöd till den utsatta.

Samverkan

Samverkan lyfts av de yrkesverksamma som en nyckelfaktor i ett framgångsrikt arbete mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

Samverkan avseende det operativa arbetet mot prostitution har utvecklats avsevärt de senaste åren. Länsstyrelserna i de fyra norra länen, regionkoordinatorer samt polismyndigheten från respektive län träffas sedan 2020 regelbundet för gemensam lägesbild, planering av utbildningsinsatser samt operativa insatser. Under 2020 kommer operativa insatser i samverkan att genomföras i alla fyra län.

Även lokalt har samverkan utvecklats de senaste åren. I Skellefteå pågår färdigställandet av en kommunövergripande handlingsplan för arbetet mot prostitution och människohandel. En samverkansdag för socialtjänst, elevhälsa, polismyndighet, hälso- och sjukvård, civilsamhälle och privata aktörer var inplanerad under våren 2020 men fick tyvärr skjutas på framtiden på grund av covid-19. Polismyndigheten och Umeå kommun har överenskommelse om medborgarlöfte som omfattar att vidta åtgärder mot prostitution samt att motverka människohandel med sexuella ändamål.

Både i Norrbotten och i Västerbotten har polismyndigheten, regionkoordinator, kommuner och Länsstyrelse tillsammans genomfört utbildningsinsatser riktade till hotell- och taxinäringen. De yrkesverksamma uppger att samarbetet med hotellen generellt fungerar väldigt bra.

Förebygga efterfrågan på sexuella tjänster

I länsstyrelsernas kartläggning 2017 konstaterades att det förebyggande arbetet behöver utvecklas, något som fortfarande gäller. Kunskapsspridning är en del i det förebyggande arbetet och en viktig del i arbetet med att bekämpa prostitutionen i länen. Både Luleå kommun och Skellefteå kommun lyfter vikten av att komma ut i skolor och informera om vad prostitution och sugardejting är då det finns mycket fördomar om vad prostitution är och förutfattade meningar om vem som befinner sig i prostitution. Det är också viktigt att påpeka att köp av sexuell tjänst är ett brott och att prostitution inte är ett yrke utan en utsatthet. Det kan också vara svårt att förstå att sugardejting är prostitution i en annan form. De menar att information och kunskapsspridning ökar medvetenheten bland ungdomarna och att det i sin tur kan bidra till att forma ungdomarnas framtida värderingar.

4. Referenslista

Förbud mot köp av sexuell tjänst En utvärdering 1999–2008. Betänkande av Utredningen om utvärdering av förbudet mot köp av sexuell tjänst.
SOU 2010:49

Gunnarsson Lena. 2020. Föreläsning om sugardejting för länsstyrelserna.

Länsstyrelserna i Norrbotten, Västerbotten, Jämtland och Västernorrland. (2017) *Prostitutionen i norra Sverige*. En kartläggning av omfattningen i Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland och Jämtland 2017.

Regeringen (2016) *Makt, mål och myndighet – feministiskpolitik för en jämställd framtid* (Regeringens skrivelse 2016/17:10).

RichMeetBeautiful. (2020). *Varför Sugardejting?* Hämtad 2020-04-17 från <https://www.richmeetbeautiful.com/static/about-us>.

SFS 1998:408 *Lag om förbud mot köp av sexuella tjänster*.

SOU 1995:15. *Könshandeln*.

Sveriges radio. *Kartläggning av hur många som lagförts och dömts för brotten köp av sexuell tjänst och försök till köp av sexuell tjänst i Sverige under 2019*. Våren 2020.

Titel: En kartläggning av prostitutionen på internet i Västerbotten och Norrbotten 2020

Utgiven av: Länsstyrelserna i Norrbotten och Västerbotten

Kartläggningen genomförd av: Frida Hagström

Redaktör: Sara Moberg

Text: Frida Hagström och Sara Moberg

Bild omslag: Charles Deluvio / Unsplash

Telefon: 010-225 50 00

E-post: vasterbotten@lansstyrelsen.se, norrbotten@lansstyrelsen.se

Internet: www.lansstyrelsen.se/vasterbotten, www.lansstyrelsen.se/norrbotten

Diarienummer: 801-9344-2020

Länsstyrelsen
Norrbotten

Länsstyrelsen
Västerbotten